

Palác hraběte Michny z Vacínova: Stavba a její kontexty

Posudek diplomové práce

Michnovský palác na Malé Straně má v kontextu dějin novověké architektury v Čechách výsostné postavení. Budova, vzniklá ve složitých časech třicetileté války, poutá již téměř století badatele nejen svým výjimečným architektonickým výrazem, ale také otázkou autorství, která je v tomto případě až dráždivě nejasná a nejednoznačná. Přístup, který k rozklíčení stavby a jejích souvislostí Tadeáš Kadlec zvolil, se výrazně liší od všech dosavadních pokusů o zasazení stavby do dobových architektonických souvislostí. Namísto navázání na nekonečné diskuse o autorství či stylovém vyznění se rozhodl detailně prozkoumat dějiny stavby, osobnost jejího stavebníka a – zejména – roli, jakou mohla tato výjimečná stavba ve své době hrát.

Po úvodu, v němž rekapituluje literaturu a nastiňuje vlastní přístup, přichází podrobný portrét stavebníka včetně jeho rodinného zázemí, společenské role, vazby na císařský dvůr i záměrů a ambicí, které z toho všeho mohly vyplývat. Důležitou částí kapitoly je analýza Michnových intelektuálních zájmů, doložených nejen různými společenskými styky, ale také rozsáhlou knihovnou, v níž lze – mimo jiné - nalézt i hojnou literaturu, týkající se matematiky a architektury. Následuje oddíl, věnovaný „Michnovskému domu“. Pečlivá pozornost je věnována postupným proměnám stavby (i jejich novodobé reflexi), dobovým popisům, z nichž lze odvodit jeho vnitřní uspořádání a zejména přesvědčivě podané stavební historii, která z tohoto podrobného průzkumu vyplynula.

Mimořádně zajímavá je část třetí, v níž autor stavbu uvádí do mnohvrstevnatých kulturně-společenských a architektonických souvislostí, díky čemuž přesvědčivým způsobem stvrzuje dosud spíše jen předpokládané vsazení stavby do římského kontextu. Naprosto klíčové je v tomto směru zařazení budovy do dobového antikvárního proudu, v němž se interpretace antické minulosti pozoruhodně prolínala se vztahem císařství a jeho idealizované roli v rozkolísaných válečných časech. Neméně zajímavý je autentický popis dobových slavností či snaha o vystižení Michnovy osobnosti jakožto mecenáše, jehož zásahy jakoby cíleně přetvářely oblast v okolí mostu a řeky.

Závěr práce, který se tohoto i dalších témat dotýká, je spíše než syntetickou pointou jakýmsi dořčením, které dále zpřesňuje již tak dosti plasticky prokreslený obraz „stavby a jejích kontextů“. Tomuto přístupu lze rozumět: vše podstatné bylo řečeno, mnohé naznačeno – a z hlediska autora by asi bylo spíše zavádějící přebíjet to jasně definovanými závěrečnými tezemi. Text náhle nenápadně končí, zatímco čtenářovy myšlenky nevyhnutelně běží dál. Přes nespornou působivost tohoto konceptu bych se však přeci jen přimlouval za několik závěrečných syntetických odstavců, jež by práci jako dobře komponovanou skladbu uzavřely – třeba i při zachování nerozklíčené otázky autorství (k níž se však sám autor v závěru vyslovuje mimořádně zajímavě).

Předloženou práci považuji za vynikající a s radostí ji doporučuji k obhajobě s tím, že jako hodnocení navrhuji jednoznačně výborně.

V Praze, dne 1. 6. 2021.

PhDr. Richard Biegel, Ph.D.